

Lovform, og som vi opstillede. Derefter hvilede Sagen i flere Aar, indtil der i Fjor foreløbig kom et Lovforslag frem om Skolelagen i denne Retning, hvilket saa efterfulgtes af det, som i Aar er fremlagt. Jeg erkjendte, at hvad jeg den Gang i Forening med — hvad jeg er fuldstændig overbevist om — Flertallet her i Salen var med til at udarbejde, kunde vi ikke vente at se fuldstændig i Lovsform, selv om der ved Ministerbordet sad en Mand, der delte vor Grundanskuelse om disse Forhold og havde udarbejdet sit Forslag netop i samme Tankegang, som den, der havde ledet os ved Udarbejdelsen af vore Grundtræk — jeg siger, at jeg erkjendte Vanskeligheden eller Umuligheden af at faae de andre berettigede Anskuelser om denne Sag, der jo maatte vindes for at faae den fremmet, i den Grad fovervindne, at man ikke maatte blive nødt til at give efter paa flere Punkter i det, som man oprindeligt havde fastslaaet som sin Grundanskuelse. — Hvad jeg har udtalt om det foreliggende Forslag eller rettere om det Forslag, der forelaa for et Par Maanedes siden, skal jeg henholde mig til. Hvad jeg sagde den Gang om Forslaget i sin Almindelighed, at det var et godt udarbejdet Forslag, set fra Statskolevangens Synspunkt, siger jeg endnu. Om Enkeltighederne i Lovforslaget maa jeg sige noget Andet, end jeg da sagde, fordi Lovforslaget i flere Enkeltheder er en Del forandret. Med Hensyn til visse Hovedsynspunkter, som vi fra den Side, hvortil jeg hører, fremsatte for flere Aar siden i vor Betænkning, møde vi jo her Spørgsmaalet om Foreldrenes Ret og Pligt, deres Ret til selv at sørge for deres Børns Undervisning og deres Pligt til at sørge for den indenfor en vis Begrænsning, og jeg skal da ikke negte min Anerkjendelse af, at vi finde vor Betragtning, om end det er flet med andre Ord, gjentagen i Lovforslagets § 1. Denne Paragraf har vundet ved den Umarbejdelse, den har faaet siden sidst, og den kan ikke, tror jeg, berettiget være Gjenstand for den Anke, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (Lang) fremsatte imod den, idet han feilagtig gik ud fra, at § 2 i Loven af 30te September i 1864 var ophævet. Det er den som bekjendt ikke. Her er Foreldrenes Ret til selv at sørge for deres Børns Undervisning anerkjendt saa vel som deres Pligt med Hensyn til Børnernes Undervisning, og vi vare i sin Tid enige om begge Dele, vi satte netop dette i Spidsen for vor Opfattelse. Vi udtalte, at Foreldrene have ubetinget Ret til selv at sørge for deres Børns Undervisning, men vi satte ved Siden af, at det er Statens Ret, at fordre et vist Maal af Kundskab hos de Børn, som nyde op i vort Land og skulle overtage Borgernes Rettigheder og bære Staten. Spørgsmaalet bliver altsaa dette: med hvilken Begrænsning og med hvilke Betingelser er det Princip, som vi have anerkjendt i § 1? Der er kun den Forskjel mellem den Betragtning,

og som jeg hylde, og den ærede Ministers, at han mener, at Skoletvangen eller, som jeg hellere vil kalde det, Undervisningstvangen, er hævet i og for sig, naar man siger den Sætning: Foreldre have Ret til selv at sørge for deres Børns Undervisning. Der er jeg ikke enig med Ministeren. Formelt er den ikke til Stede, det er ikke sandt, men reelt bliver den til Stede derved, at de fleste paa Grund af deres pekuniære Forhold ikke ere i Stand til at benytte anden Skole end den offentlige, og altsaa maa underkaste sig de Lovsbestemmelser, der kræves der. Naar den ærede Minister faar bestemt paa, at Skoletvangen er hævet for Enhver især, maa det konsekvent efter min Formening føre ham ind paa med os at lede om Udveie, ad hvilke vi ogsaa reelt kunne have en saadan Evang, saaledes at de fik den fornødne Frihed og Gode til selv at kunne vælge de Midler, ved hvilke de kunne udføre Lovens Pligtbud, uden at blive underkastet Skoletvang. Dette var nu med Hensyn til Evangen. Jeg vil ogsaa sige med Hensyn til Evangen og Mulkten, som er nævnt, at jeg er saa langt fra at dele den Betragtning af de nuværende Skolemulkter, som min ærede Kollega fra Møen fremsatte, at jeg finder det ikke blot næsten latterligt, men i højeste Grad upassende ved disse daglige Smaastik, disse Knappe-naalstik i Folks Samvittighed at minde dem om: Du har Du brugt dit Barn til det, og der har Du brugt dit Barn til det, at minde dem derom ved disse Sex- og Lovsfillings-Mulkter. Dernæst den Maade, hvorpaa det er sat i Værk og blevet gennemført, dette umaadelige Skrivi, som Lærere, Sogneraader og Provster have med det hele Bæsen, og efter min Mening saa urimelig utaalneligt, saa kinejst, som Noget i vort Land kan være. Jeg vilde, naar jeg absolut skulde vælge mellem det Gamle og det nye Foreslaede, vælge det Nye, men jeg venter hellere, indrømmer jeg, noget med det Gamle, end jeg gaar ind paa det Nye, der er foreslaaet. Vi have ogsaa indrømmet, at Skoletvang skal der til. Vi tro, at Folk ere ærlige, men vi indrømme, at der ogsaa er Folk, som stjele, og derfor have vi Straf for Tyveri. Saaledes tro vi ogsaa, at Folk i Almindelighed ville sørge for deres Børns Undervisning. Der kan være dem, som ere urimelige i den Henseende, og derfor er det naturligt, at vi have Straf for den Slags Forsømmelser, have Lovsbestemmelser. Vi foresloge den Gang, at Lovsbestemmelsen først indtraadte, naar Barnet efter det 9de eller 10de Aar ikke havde vist sig i Besiddelse af den første Grad af Lævmaalet — saa begyndte Lovsundervisningen strengt, eller naar det efter det 12te—13de Aar ikke var i Besiddelse af 2den Grad af Lævmaalet, saa begyndte ogsaa Lovsundervisningen. Vi ere altsaa i vore tidligere Betragtninger ikke ubekjendte med Lovsbestemmelser i visse Henseender. Om Maaden, hvorpaa det bedst skal udføres, kan der strides;